

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU

Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräyksen luomisesta rajat ylittävää velkojen perintää varten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa

(2011/C 373/03)

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 16 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 7 ja 8 artiklan,

ottaa huomioon yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24 päivänä lokakuuta 1995 annettun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY⁽¹⁾,

ottaa huomioon yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18 päivänä joulukuuta 2000 annettun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 45/2001 28 artiklan 2 kohdan mukaisesti tehdyn lausuntopyynnön⁽²⁾,

ON ANTANUT SEURAAVAN LAUSUNNON:

I JOHDANTO

1. Komissio antoi 25. heinäkuuta 2011 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräyksen luomisesta rajat ylittävää velkojen perintää varten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa⁽³⁾.
2. Ehdotus toimitettiin tietosuojavaltuutetulle asetuksen (EY) N:o 45/2001 28 artiklan 2 kohdan mukaisesti samana päivänä kuin se hyväksyttiin. Tietosuojavaltuutettua kuultiin epävirallisesti jo ennen ehdotuksen hyväksymistä. Tietosuojavaltuutettu suhtautui myönteisesti tähän epäviralliseen kuulemiseen ja panee tyytyväisenä merkille, että useimmat sen huomioista on otettu huomioon lopullisessa ehdotuksessa.

3. Tässä lausunnossa tietosuojavaltuutettu selittää ja analysoi ehdotuksen tietosuojaa koskevia näkökohtia lyhyesti.

II EHDOTUKSEN TIETOSUOJAA KOSKEVAT NÄKÖKOHDAT

II.1. Ehdotettuun asetukseen liittyvät tiedonkäsittelytoimet

4. Ehdotetulla asetuksella perustetaan eurooppalainen turvaamistoimenpide, jonka avulla velkoja ("kantaja") voi hankkia eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräyksen (European Account Preservation Order, EAPO), jolla velallista ("vastaaja") estetään nostamasta tai siirtämästä varoja Euroopan unionissa sijaitsevilta pankkitileiltä. Ehdotuksen tarkoituksena on parantaa nykyistä tilannetta, jossa velalliset voivat "vaivalloisten, aikaa vievien ja kalliiden" menettelyjen ansiosta paeta täytäntöönpanotoimia helposti siirtämällä varansa yhdessä jäsenvaltiossa sijaitsevalta pankkitililtä toiseen jäsenvaltioon⁽⁴⁾.
5. Ehdotetun asetuksen mukaisesti henkilötietoja käsitellään monin eri tavoin ja niitä siirretään eri toimijoiden välillä. Merkittävä ero voidaan tehdä kahden tilanteen välillä. Ensimmäisessä tilanteessa tilivarojen turvaamismääräystä haetaan ennen oikeudenkäynnin aloittamista tai ennen kuin tuomiota, tuomioistuimessa tehtyä sovintoa tai virallista asiakirjaa ei ole vielä julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi täytäntöönpaneavassa jäsenvaltiossa⁽⁵⁾. Toisessa tilanteessa tilivarojen turvaamismääräystä haetaan sen jälkeen, kun täytäntöönpanokelpoinen tuomio tai virallinen asiakirja on annettu tai kun tuomioistuimessa tehty sovinto on vahvistettu.

6. Ensin mainitussa tilanteessa kantaja toimittaa kantajan sekä vastaajan henkilötietoja (tunnistustiedot, velallisen pankkitilin tiedot, kuvauksen vallitsevista olosuhteista sekä todisteet käyttäytymisestä) siihen jäsenvaltioon tuomioistuimeen, johon pääasia on tuotava käsiteltäväksi sovellettavien toimivaltasääntöjen mukaisesti. Hakemus tehdään käyttämällä ehdotuksen liitteessä I olevaa lomaketta (katso ehdotuksen 8 artikla).

⁽⁴⁾ Katso ehdotuksen perustelut, s. 4.

⁽⁵⁾ Käsite "virallinen asiakirja" tarkoittaa ehdotuksen 4 artiklan 11 kohdan mukaisesti "asiakirjaa, joka on laadittu virallisesti tai rekisteröity virallisena asiakirjana jäsenvaltiossa ja jonka virallisuus a) liittyy asiakirjan allekirjoitukseen ja sisältöön ja b) jonka virallisuuden on vahvistanut viranomainen tai muu tähän tarkoitukseen valtuutettu viranomainen".

⁽¹⁾ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽²⁾ EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1.

⁽³⁾ Katso KOM(2011) 445 lopullinen.

7. Toisessa tilanteessa kantaja lähettää vastaajan henkilötietoja (tunnistetiedot, vastaajan pankkitilin tiedot sekä kopion tuomiosta, tuomioistuimessa tehdystä sovinnosta tai virallisesta asiakirjasta) joko tuomion tai virallisen asiakirjan antaneeseen tai tuomioistuimessa tehdyn sovittelun vahvistaneeseen tuomioistuimeen, sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa virallinen asiakirja on laadittu, tai suoraan täytäntöönpanevan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Hakemus tehdään käyttämällä ehdotuksen liitteessä I olevaa lomaketta (katso ehdotuksen 15 artikla).
8. Kummassakin tilanteessa kantajan on toimitettava kaikki vastaajaa ja tämän pankkitiliä (-tilejä) koskevat tiedot, joita pankki (tai pankit) tarvitsevat vastaajan ja hänen pankkitilinsä (-tiliensä) tunnistamiseen (katso ehdotuksen 16 artikla). Luonnollisten henkilöiden osalta tämä koskee vastaajan koko nimeä, pankin nimeä, tilinumeroa (-numeroita), vastaajan koko osoitetta sekä tämän syntymäaikaa tai henkilötunnusta tai passin numeroa. Nämä kaikki on otettu huomioon liitteen I mukaisessa lomakkeessa (katso liitteen I kohta 4.7). Lomakkeen valinnaisia tietoja ovat vastaajan puhelinnumero ja sähköpostiosoite (katso liitteen I kohta 3).
9. Jos kantajalla ei ole velallisen pankkitilin tietoja käytettävissään, kantaja voi pyytää täytäntöönpanevan jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista hankkimaan ehdotuksen 17 artiklan mukaiset tarvittavat tiedot. Pyyntö tulee tehdä tilivarojen turvaamismääräyksen hakemuslomakkeella, ja sen tulee sisältää kaikki kantajan hallussa olevat tiedot vastaajasta ja tämän pankkitileistä. Tuomioistuimien tai määräyksen antava viranomainen antaa tilivarojen turvaamismääräyksen ja siirtää sen täytäntöönpanevan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka on hyödynnettävä kaikkia täytäntöönpanevassa jäsenvaltiossa käytettävissä olevia asianmukaisia ja kohtuullisia keinoja hankkiakseen tiedot (17 artiklan 3 ja 4 kohta). Tiedonhankintakeinojen on oltava jompikumpi seuraavista: kaikkien jäsenvaltion alueella olevien pankkien velvoittaminen ilmoittamaan, onko vastaajalla tili kyseisessä pankissa, ja toimivaltaisen viranomaisen pääsy tietoihin, jos tiedot ovat viranomaisten ylläpitämissä rekistereissä tai muuten viranomaisten hallussa (17 artiklan 5 kohta).
10. Ehdotuksen 17 artiklan 6 kohdassa korostetaan, että 17 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen tietojen on oltava ”vastaajan tilin tai tilien tunnistamisen kannalta riittäviä ja asiaan kuuluvia, turhia tietoja ei saa antaa, ja tietojen on koskettava pelkästään seuraavia seikkoja: a) vastaajan osoite, b) se pankki tai ne pankit, joissa vastaajalla on yksi tai useampia tilejä, c) vastaajan tilinumero(t)”.
11. Useat ehdotuksen määräykset koskevat rajat ylittävää tiedonvaihtoa, henkilötiedot mukaan luettuina. Tilivarojen turvaamismääräys siirretään tuomioistuimesta tai määräyksen antavalta viranomaiselta täytäntöönpanevan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle ehdotuksen liitteessä II olevalla lomakkeella (katso ehdotuksen 21 ja 24 artikla). Lomake sisältää vähemmän tietoja vastaajasta, sillä siinä ei viitata vastaajan syntymäaikaan, henkilötunnukseen, passin numeroon, puhelinnumeroon tai sähköpostiosoitteeseen. Ehdotetussa asetuksessa kuvattujen vaiheiden perusteella tämä vaikuttaa johtuvan siitä, että vastaajan tilinumero (-t) on joko määritetty varmasti tai että täytäntöönpanevan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on hankittava tämä tieto ehdotuksen 17 artiklan mukaisesti.
12. Ehdotuksen 20 artiklassa käsitellään tuomioistuinten välistä viestintää ja yhteistyötä. Tietoja voidaan pyytää suoraan tai päätöksellä 2001/470/EY perustetun siviili- ja kauppaoikeuden alan Euroopan oikeudellisen verkoston yhteysviranomaisten välityksellä⁽¹⁾.
13. Kolmen työpäivän kuluessa tilivarojen turvaamismääräyksen saamisesta pankki ilmoittaa siitä täytäntöönpanevan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle ja kantajalle ehdotuksen liitteessä III olevalla lomakkeella (katso ehdotuksen 27 artikla). Tässä lomakkeessa tarvitaan samat tiedot vastaajasta kuin liitteessä II olevalla lomakkeella. Ehdotuksen 27 artiklan 3 kohdassa todetaan, että pankki voi toimittaa ilmoituksensa suojattua sähköistä viestintäkeinoja käyttäen.

II.2. Tietosuojavaatimukset

14. Erilaiset ehdotetun asetuksen mukaiset henkilötietojen käsittelytoimet on toteutettava noudattamalla direktiivin 95/46/EY mukaisia tietosuojasääntöjä. Tietosuojavaltuutettu on tyytyväinen siihen, että tätä on korostettu ehdotuksen johdanto-osan 21 kappaleessa ja ehdotuksen 46 artiklan 3 kohdassa. Lisäksi tietosuojavaltuutettu pitää hyvänä, että ehdotuksen johdanto-osan 20 kappaleessa viitataan Euroopan unionin perusoikeusasiakirjan 7 ja 8 artiklaan.
15. Tietety tiedot kantajasta ja vastaajasta ovat välttämättömiä tilivarojen turvaamismääräyksen toimivuuden kannalta. Tietosuojasäännöissä edellytetään, että vain oikeasuhteisia ja todella tarvittavia tietoja käytetään. Tietosuojavaltuutettu on tyytyväinen nähdessään, että komissio on pohtinut henkilötietojen käsittelyn oikeasuhteisuutta ja tarpeellisuutta tämän ehdotuksen tarkoitusten kannalta.

⁽¹⁾ EYVL L 174, 27.6.2001, s. 25.

16. Tämä näkyy pääasiassa siinä, että ehdotuksen 8, 15 ja 16 artiklassa sekä sen liitteissä edellytettyjen henkilötietojen määrä on vähäinen. Tietosuojavaltuutettu panee tyytyväisenä merkille, että henkilötietojen määrä vähenee tilivarojen turvaamismääräysmenettelyn eri vaiheissa tarvittavissa liitteissä. Yleisesti ottaen tietosuojavaltuutetulla ei ole syytä uskoa, että tietoja vaadittaisiin enemmän kuin ehdotetun asetuksen tarkoituksia varten tarvitaan. Tältä osin tietosuojavaltuutetulla on vain kaksi muuta huomautusta.
17. Ensimmäinen huomautus koskee kantajan osoitteen yksityiskohtia ehdotetun asetuksen liitteissä. Ehdotuksen 25 artiklan mukaisesti eurooppalainen tilivarojen turvaamismääräys ja kaikki asiakirjat, jotka on toimitettu tuomioistuimelle tai toimivaltaiselle viranomaiselle määräyksen antamista varten, annetaan tiedoksi vastaajalle. Tähän näytävät sisältyvän liitteissä I, II ja III annetut tiedot. Kantajalla ei vaikuta olevan mahdollisuutta pyytää osoitetietojensa poistoa eri asiakirjoista, ennen kuin ne lähetetään vastaajalle. Koska voi syntyä tilanteita, joissa kantajan osoitteen paljastamisessa vastaajalle saattaa piillä riski, että vastaaja aiheuttaa kantajalle oikeudenkäynnin ulkopuolisia hankaluuksia, tietosuojavaltuutettu ehdottaa, että lainsäätäjät sisällyttäisi 25 artiklaan mahdollisuuden, että kantaja voi pyytää näiden tietojen poistamista vastaajalle toimitettavista tiedoista.
18. Toinen huomautus liittyy liitteen I valinnaisiin tietokenttiin puhelinnumeron ja sähköpostiosoitteen osalta. Jos nämä tiedot lisätään tietokenttiin, joita voidaan käyttää silloin, jos vastaajan muut yhteystiedot puuttuvat, sitä tulisi selvittää. Muussa tapauksessa näiden tietokenttien säilyttämiselle ei vaikuta olevan perusteita.
19. Toinen esimerkki siitä, miten vakavasti komissio on pohtinut henkilötietojen käsittelyn oikeasuhteisuutta ja tarpeellisuutta tämän ehdotuksen tarkoituksia varten, on nimenomainen viittaus tarpeellisuuden periaatteeseen ehdotuksen 16 artiklassa ja 17 artiklan 1 kohdassa ja 17 artiklan 6 kohdassa. Ehdotuksen 16 artiklassa viitataan kaikkiin vastaajan tunnistamiseksi "tarvittaviin" tietoihin, 17 artiklan 1 kohdassa "tarvittaviin" tietoihin ja 17 artiklan 6 kohdassa toistetaan direktiivin 95/46/EY 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan sanamuoto, jonka mukaan henkilötietojen on oltava asianmukaisia, oleellisia eikä liian laajoja. Tietosuojavaltuutettu on tyytyväinen näihin määräyksiin, koska niistä käy selvästi ilmi, että henkilötietojen keräämisessä on noudatettava tarpeellisuuden periaatetta. Ehdotuksen 17 artikla herättää kuitenkin muutamia kysymyksiä.
20. Ehdotuksen 17 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että kantajan on esitettävä "kaikki kantajan hallussa oleva tiedot" vastaajasta ja tämän pankkitilistä (-tileistä). Tämä on laaja muotoilu, joka voi tarkoittaa kaikenlaisien vastaajaa koskevien tietojen esittämistä. Määräyksestä ei käy selväksi, että tällaiset tiedot tulee rajata tietoihin, joita tarvitaan vastaajan tunnistamiseen ja tämän pankkitilin (-tilien) määrittämiseen. Tietosuojavaltuutettu suosittelee, että tämä rajoitus lisätään 17 artiklan 2 kohtaan.
21. Ehdotuksen 17 artiklan 4 kohdassa oleva viittaus "kaikkiin asianmukaisiin ja kohtuullisiin keinoihin" voi tarkoittaa myös sellaisia tutkintamenetelmiä, joilla puututaan vastaajan yksityiselämään. Yhdessä 17 artiklan 5 kohdan kanssa luettuna käy kuitenkin selväksi, että nämä keinot on rajattu kahteen menetelmään, jotka on kuvattu tämän lausunnon kohdassa 9. Jotta vältetään kaikki väärinkäsitykset toimivaltaisen viranomaisen käytössä olevien keinojen laajuudesta, lainsäätäjän tulisi harkita sanamuodon muuttamista siten, että maininta kaikista asianmukaisista ja kohtuullisista keinoista vaihdetaan muotoon "jompikumpi 5 kohdassa tarkoitetuista keinoista".
22. Ehdotuksen 17 artiklan 5 kohdan b alakohdassa mainitun kahden menetelmän osalta tietosuojavaltuutetulla on jälkimmäistä menetelmää koskevia kysymyksiä. Tämä menetelmä koskee toimivaltaisen viranomaisen pääsyä tietoihin, jos tiedot ovat viranomaisten ylläpitämissä rekistereissä tai muuten viranomaisten hallussa. Ehdotuksen liitteessä I viitataan "julkisiin rekistereihin" (katso liitteessä I oleva 4 kohta). Selvyyden vuoksi tulisi selittää, mitä ehdotuksen 17 artiklan 5 kohdan b alakohdalla tarkoitetaan. Olisi korostettava, että sen lisäksi, että ehdotetun asetuksen tarkoituksia varten kerättyjen tietojen on oltava tarpeellisia, myös tiedonhankintakeinojen osalta on noudatettava tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta koskevia periaatteita.
23. Tietosuojavaltuutettu ei näe tietojen siirtämisessä rajojen yli eri toimijoiden välillä erityisiä ongelmia tietosuojan kannalta. Ainoastaan ehdotuksen 27 artiklan 3 kohta herättää muutamia ajatuksia. Kohdassa sanotaan, että pankki voi toimittaa ilmoituksensa (liitteessä III olevalla lomakkeella) suojattua sähköistä viestintäkeinoa käyttäen. Kohdassa on käytetty sanaa "voi", koska sähköisten viestintäkeinojen käyttö on vaihtoehto ilmoituksen lähettämiseksi tavallisessa postissa. Tämä käy ilmi liitteestä III. Ehdotuksen 27 artiklan 3 kohdassa sanotaan, että pankki voi käyttää sähköisiä viestintäkeinoja kuitenkin vain, jos keinot on suojattu. Tietosuojavaltuutettu suosittelee, että lainsäätäjät selvittää tätä määräystä, sillä nykyinen teksti voidaan tulkita siten, että suojattujen keinojen käyttö olisi vapaaehtoista. Ehdotuksen 27 artiklan 3 kohta voitaisiin muuttaa seuraavasti: "Pankki voi toimittaa ilmoituksensa sähköisiä viestintäkeinoja käyttäen, jos ne on suojattu direktiivin 95/46/EY 16 ja 17 artiklassa tarkoitettulla tavalla".

III PÄÄTELMÄ

24. Tietosuojavaltuutettu panee tyytyväisenä merkille ponnistelut, joiden avulla on pyritty käsittelemään tilivarojen turvaamismääräysehdotuksesta nousseita tietosuojaa koskevia näkökohtia. Tietosuojavaltuutettu pitää erityisen hyvänä tarpeellisuuden periaatteen soveltamista ja siihen viittaamista. Tietosuojavaltuutettu kuitenkin uskoo, että ehdotettuun asetukseen olisi tehtävä vielä joitakin parannuksia ja selvennyksiä. Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelee pohtimaan seuraavia seikkoja:

- sen mahdollisuuden lisääminen 25 artiklaan, että kantaja voisi pyytää osoitetietojensa poistoa eri asiakirjoista, ennen kuin ne lähetetään vastaajalle;
- valinnaisten tietokenttien poistaminen liitteestä I (vastaajan puhelinnumero ja sähköpostiosoite), jos todellista tarvetta ei voida osoittaa;
- kantajan 17 artiklan 2 kohdan nojalla toimittamien tietojen rajaaminen niihin tietoihin, joita tarvitaan vastaa-

jan tunnistamiseen ja tämän pankkitilin (-tilien) määrittämiseen;

- 17 artiklan 4 kohdan sanamuodon ”kaikki asianmukaiset ja kohtuulliset keinot” muuttaminen muotoon ”jompikumpi 5 kohdassa tarkoitetuista keinoista”;
- sen selventäminen, mitä tarkoitetaan 17 artiklan 5 kohdan b alakohdassa mainituilla ”julkisilla rekistereillä”;
- 27 artiklan 3 kohdan muuttaminen seuraavasti: ”Pankki voi toimittaa ilmoituksensa sähköisiä viestintäkeinoja käyttäen, jos ne on suojattu direktiivin 95/46/EY 16 ja 17 artiklassa tarkoitettulla tavalla”.

Tehty Brysselissä 13 päivänä lokakuuta 2011.

Giovanni BUTTARELLI
Euroopan apulaistietosuojavaltuutettu